

DG-conclusies: inzet van het Koninkrijk tijdens de Voorjaarsvergadering van het IMF en de Wereldbank van 15 - 19 april

A) Geannoteerde agenda voor de inzet van het Koninkrijk der Nederlanden tijdens de vergadering van het International Monetary and Financial Committee (IMFC) op 17, 18 en 19 april 2024.

1. Inleiding

Van 15 tot 19 april vindt de voorjaarsvergadering 2024 van het Internationaal Monetair Fonds (IMF) en de Wereldbank (WB) plaats in Washington D.C. Dit betreft de bijeenkomsten van het *International Monetary and Financial Committee* (IMFC), het *Development Committee* en de *Coalition of Finance Ministers for Climate Action* (CFMCA). Het IMFC is het politieke adviesorgaan van het IMF, waaraan de ministers van Financiën en centrale bankpresidenten deelnemen. De ministers van Nederland en België vertegenwoordigen op jaarlijks roterende basis de Nederlands-Belgische kiesgroep¹. Dit jaar vertegenwoordigt Nederland de kiesgroep in het IMFC. Daarnaast zal Nederland samen met Indonesië de ministeriële bijeenkomst van de CFMCA voorzitten. De minister voor BHOS zal namens Nederland deelnemen aan het *Development Committee*.

Tijdens de voorjaarsvergadering zal de spanning tussen begrotingsdiscipline en de noodzaak om te investeren in lange termijnuitdagingen, zoals het verhogen van de productiviteitsgroei en het adresseren van klimaatverandering, een centraal thema zijn. Voor kwetsbare landen met hoge schulden is deze spanning extra relevant. Risico's zoals het te vroeg uitroepen van de overwinning op inflatie en geo-economische fragmentatie, onder andere veroorzaakt door de economische impact van de voortdurende Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne en van het conflict tussen Israël en Hamas zullen ook hoog op de agenda staan.

In deze geannoteerde agenda wordt de mondiale economische situatie en de inzet van het Koninkrijk tijdens het IMFC uiteengezet. Tot slot wordt ook de inzet voor de ministeriële vergadering van de CFMCA toegelicht.

2. Internationaal Monetair Fonds

Financieel-economische vooruitzichten benadrukken belang van structurele hervormingen

Het mondiale financieel-economische beeld wijst op enige veerkracht en gematigde groei, na opeenvolgende schokken zoals de oorlog in Oekraïne, de energiecrisis en de verkrapping van het monetaire beleid als gevolg van de wereldwijd sterk opgelopen inflatie. Zo voorziet het IMF dit jaar mondiale bbp-groei van 3,1%. Dit is een verbetering van 0,2 procentpunt ten opzichte van de IMF-raming uit oktober jl., gedreven door de sneller dan verwachte daling van de inflatie, en sterkere economische dynamiek in de VS en enkele opkomende economieën. Voor 2025 voorziet het IMF mondiale groei van 3,2%. Volgens het IMF wijst dit op een 'zachte landing', waarbij de inflatie normaliseert zonder een diepe recessie te veroorzaken. Tegelijkertijd benadrukt het IMF ook dat de groeivoorzichten de komende jaren achterblijven bij de gemiddelde groeivoet van de afgelopen twee decennia en dat de productiviteitsgroei zwakker is.

In 2023 heeft de mondiale daling van de inflatie doorgezet, als gevolg van normalisering van de energie- en voedselprijzen en de breed ingezette verkrapping van het monetaire beleid. Tegelijkertijd blijft de onderliggende inflatiedruk, gemeten als kerninflatie (inflatie gecorrigeerd voor energie- en voedselprijzen), in veel landen nog boven de inflatiedoelstelling van centrale banken en zal voor het bereiken van die doelstelling in de eurozone in de komende jaren nog aanzienlijke matiging van lonen en winsten benodigd zijn. Bovendien vormen nieuwe aanbodschokken, bijvoorbeeld als gevolg van de spanningen in het Midden-Oosten, mogelijke opwaartse inflatierisico's. Een te vroege versoepeling van het monetaire beleid brengt het risico

¹ De Nederlands-Belgische kiesgroep bestaat uit Andorra, Armenië, België, Bosnië en Herzegovina, Bulgarije, Kroatië, Cyprus, Georgië, Israël, Luxemburg, Moldavië, Montenegro, Nederland, Noord-Macedonië, Roemenië en Oekraïne.

met zich mee van een heropleving van de prijsdruk, waardoor vervolgens een sterkere beleidscorrectie nodig is.² Voor het Koninkrijk is het daarom belangrijk dat centrale banken waakzaam blijven om ervoor te zorgen dat de hoge inflatie-episode daadwerkelijk achter ons komt te liggen, waarbij de juiste balans gevonden moet worden om onnodige schade aan de reële economie en de financiële sector zoveel mogelijk te voorkomen. Zo wijzen het IMF en de ECB op het risico voor liquiditeitsschokken in de commerciële vastgoedmarkt, waar hogere financieringskosten, in combinatie met structurele marktveranderingen vanwege de toename van thuiswerken, tot prijscorrecties leiden, en tot hogere kredietrisico's voor financiële instellingen.³

In de eurozone was in 2023 sprake van een gematigde bbp-groei van 0,5%. De aanhoudende onzekerheid en krappere financieringscondities leidden tot lagere investeringsbereidheid. Mede door reële loongroei, voorziet het IMF voor 2024 een licht aantrekkende bbp-groei van 0,9%. Voor de Verenigde Staten voorziet het IMF een meer solide groei van 2,1%, die gedreven wordt door een sterkere bestedingsbereidheid van consumenten en expansiever begrotingsbeleid. Voor 2025 gaat het IMF uit van een gelijke groeivoet voor de VS en de eurozone van 1,7%. Voor Nederland voorziet het IMF gematigde bbp-groei van 0,6% en 1,3% in respectievelijk 2024 en 2025.⁴

Het onderliggende beeld voor opkomende economieën is meer diffuus. In India en China zijn de groeivoorzichten voor 2024 met respectievelijk 6,5% en 5,4% in beginsel relatief robuust. Voor China zijn er neerwaartse risico's gerelateerd aan de Chinese vastgoedproblematiek, maar ook opwaartse risico's die afhangen van de mate van overheidssteun en hervormingen om deze vastgoedproblematiek structureel te adresseren. Het IMF heeft de groeiverwachting van de Russische economie met 1,5 procentpunt omhoog bijgesteld, tot 2,6%. Dit wordt hoofdzakelijk gedreven door hogere militaire uitgaven om de oorlog in Oekraïne voort te zetten. Daarentegen verwacht het IMF voor Argentinië, de grootste debiteur van het IMF, een economische krimp van 2,8%. De economische situatie in Argentinië is door zeer hoge inflatie en tegenvallende exporten al langere tijd zorgwekkend. Het IMF werkt daarom met de nieuwe Argentijnse regering aan een hervormingsagenda om de macro-economische stabiliteit te herstellen.⁵ Het Koninkrijk steunt de economische hervormingen in het kader van het lopende IMF-programma, maar benadrukt daarbij dat er aandacht moet zijn voor de sociale impact van economische hervormingen in een context van toenemende armoede.

Voor het Koninkrijk benadrukken deze mondiale economische ontwikkelingen het belang voor overheden om het structurele verdienvermogen van de economie te versterken en zo de trendmatige daling van de potentiële groei te keren. Om een kentering te bewerkstelligen is het belangrijk dat bufferherstel van overheden niet ten koste gaat van groeibevorderende investeringen en structurele hervormingen die het arbeidsaanbod vergroten en private investeringen stimuleren. Volgens het IMF bieden investeringen in (digitale) infrastructuur, R&D en het potentieel van kunstmatige intelligentie (AI) perspectief op sterkere productiviteitsgroei.⁶

Oplopende geopolitieke spanningen vormen risico voor mondiale economie en vragen om sterk IMF

De oplopende geopolitieke spanningen hebben naast humanitaire impact ook aanzienlijke economische gevolgen. Zo zijn voor Oekraïne, dat nu al meer dan twee jaar worstelt met Russische agressie, de financiële gevolgen groot. De Oekraïense economie is nu circa een kwart kleiner dan voor de oorlog. Het IMF-programma dat Oekraïne heeft gekregen, met een looptijd van vier jaar en financiering van ongeveer EUR 12,6 miljard, is cruciaal gebleken voor de macro-economische en financiële stabiliteit. Naast financiering bevat het Oekraïense IMF-programma afspraken over macro-economisch beleid en hervormingen. Voldoende voortgang bij het implementeren van hervormingen is een voorwaarde voor de periodieke uitbetaling van de financieringstranches. Tot nu toe boekt Oekraïne goede resultaten, onder andere door het versterken van belastinginkomsten en de aanpak van corruptie en fraude. Het IMF biedt technische assistentie bij de implementatie van economische hervormingen via een recent

² IMF (2023), *One hundred inflation shocks: Seven stylized facts*, IMF Working Paper WP/23/190

³ ECB (2023), *Financial Stability Review*, november 2023; IMF (2024), *World Economic Outlook update*, januari 2024

⁴ [Kingdom of the Netherlands—The Netherlands: Staff Concluding Statement of the 2024 Article IV Mission \(imf.org\)](#)

⁵ [IMF Executive Board Completes the Seventh Review of the Extended Arrangement Under the Extended Fund Facility for Argentina](#)

⁶ IMF (2024), *Gen-AI: Artificial Intelligence and the Future of Work*, IMF Staff Discussion Notes 2024/001

zie ik hier af blz 3 ~~dat~~ hum=mlaire imp=d goec. vordnd.

gelanceerd fonds, waarvan Nederland met een bijdrage van EUR 7 miljoen de grootste donator en tevens de voorzitter van het *steering committee* levert.

Om het IMF-programma mogelijk te maken heeft de Nederlandse Staat, samen met een aantal G7- en andere landen, 'financing assurances' afgegeven aan het IMF. Hiermee heeft de Nederlandse Staat toegezegd Oekraïne de komende jaren te blijven steunen, zodat de houdbaarheid van de Oekraïense schuld en financiering van het financieringstekort gewaarborgd wordt. De duur en het verloop van de oorlog blijven een aanhoudend risico voor de veiligheid en de macro-economische stabiliteit in de regio, en voor de ontwikkeling van mondiale energie- en voedselprijzen. Dit onderstreept dus ook de noodzaak van aanhoudende humanitaire, financiële en militaire steun, vanuit met name de EU en de VS.

Het conflict tussen Israël en Hamas heeft ook substantiële economische gevolgen in de regio: de economische activiteit in de Gazastrook is gekelderd met circa 80% bbp, en in Israël en op de Westoever met respectievelijk 4,4% en 22%. Ook in omliggende landen in de regio zijn de gevolgen voelbaar, waaronder in landen die een lopend IMF-programma hebben en kampen met omvangrijke externe financieringsbehoeften en macro-economische uitdagingen, zoals Egypte en Jordanië.⁷ Vanwege de tot dusver geringe doorwerking op de olieprijs zijn de bredere gevolgen voor de mondiale economie vooralsnog beperkt. Wel kunnen de handelsbelemmeringen op de Rode Zee tot hogere transportkosten leiden die een opwaarts effect kunnen hebben op de inflatieontwikkeling. Een escalatie van de spanningen in het Midden-Oosten zou, via onder andere hogere olieprijsen en financiële onzekerheid, grotere uitstralingseffecten kunnen hebben buiten de regio. De geopolitieke spanningen en de daaraan gerelateerde economische fragmentatie vormen een nadrukkelijk risico voor de mondiale groei en economische stabiliteit, aangezien dit leidt tot lagere productiviteit en hogere prijzen.

In een context van geopolitieke onzekerheden is een sterk IMF in het centrum van het mondiale financiële systeem des te belangrijker. Het Koninkrijk verwelkomt dan ook het akkoord over de 16e quotaherziening van het IMF van december 2023 waarin werd besloten dat quota, het permanente kapitaal van het IMF, met 50% zullen worden verhoogd.⁸ Naast quota wordt het IMF onder andere gefinancierd middels tijdelijke multilaterale en bilaterale leenovereenkomsten. Als onderdeel van de 16e quotaherziening is afgesproken dat de multilaterale leenovereenkomsten worden afgebouwd en de bilaterale leningen komen te vervallen. De totale leencapaciteit van het IMF blijft hierdoor gelijk.

Quota worden gefinancierd door alle IMF lidstaten, terwijl tijdelijke leenovereenkomsten worden gefinancierd door een kleinere groep landen, waaronder Nederland. Nederland heeft hierdoor een relatief groot aandeel in de tijdelijke leenovereenkomsten. De verhoging van quota en de verlaging van de tijdelijke leenovereenkomsten leiden hierdoor tot een afname van de totale bijdrage van Nederland aan het IMF. De corresponderende verlaging van de garantie van de Staat aan De Nederlandsche Bank wordt voorgelegd aan de beide Kamers middels de eerste supplettoire begroting van 2024. De verdeling van het relatieve quota-aandeel en het stemgewicht onder IMF-lidstaten blijft in de 16e quotaherziening gelijk. Wel is toegezegd om mogelijkheden voor een verschuiving van quota richting ondervertegenwoordigde landen voor medio 2025 te onderzoeken. Vooral China en een aantal andere opkomende economieën zijn momenteel ondervertegenwoordigd bij het IMF op basis van de quota-formule van het IMF. Nederland stond en staat open voor een beperkte verschuiving van quota zolang de last daarvan eerlijk verdeeld wordt onder oververtegenwoordigde landen.

IMF heeft belangrijke rol bij ondersteuning van kwetsbare landen met economische uitdagingen

De afgelopen jaren heeft begrotingssteun bijgedragen aan het beperken van de economische gevolgen van opeenvolgende schokken. Dit heeft er echter ook aan bijgedragen dat veel landen

⁷ [Egypt: End-of-Mission Statement on First and Second EFF-Review \(imf.org\)](#); [Jordan: Request for an Extended Arrangement Under the Extended Fund Facility and Cancellation of Current Arrangement Under the Extended Fund Facility-Press Release: Staff Report \(imf.org\)](#)

⁸ [Kamerbrief bij verslag van internationale vergaderingen in Marrakesh in oktober 2023 | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)

kampen met hoge publieke schulden. De toegenomen schuldenlast in combinatie met gestegen rentelasten gaat in verschillende landen ten koste van ruimte voor bufferherstel en productieve uitgaven. Voor kwetsbare opkomende economieën en lage-inkomenslanden met grote herfinancieringsnoden en beperkte toegang tot kapitaalmarkten kan dit leiden tot liquiditeitsproblemen en grotere vraag naar IMF financiering.

Volgens het IMF en de Wereldbank loopt 45% van de lage-inkomenslanden het risico op een onhoudbare schuld en hebben 15% van deze landen daadwerkelijk onhoudbare schulden.⁹ Van deze landen hebben vooralsnog vier landen een aanvraag gedaan voor schuldbehandeling via het *Common Framework for Debt Treatment Beyond the DSSI (Common Framework)*. Het Koninkrijk vindt het positief dat voor Tsjaad, Ghana en Zambia overeenstemming is bereikt tussen crediteuren over schuldhervorming. Tegelijkertijd vindt het Koninkrijk het zorgelijk dat andere landen met (een hoog risico op) een onhoudbare schuld terughoudend zijn om een aanvraag te doen voor schuldbehandeling via het *Common Framework*. Uitstel van nodige schuldbehandeling kan het probleem op termijn verergeren, met een negatieve economische impact en humanitaire achteruitgang tot gevolg. Het IMF kan landen ondersteunen op het gebied van capaciteitsopbouw, kennis en advies over de schuldhoudbaarheid en het verbeteren van schuldtransparantie. Het raamwerk voor schuldhoudbaarheidsanalyses voor lage-inkomenslanden wordt dit jaar herzien. Het Koninkrijk vindt het van belang dat het IMF voor lage-inkomenslanden nauw samenwerkt met de Wereldbank en in de analyse van de schuldhoudbaarheid ook aandacht heeft voor de economische impact van klimaatverandering en binnenlandse schuld.

Om lage-inkomenslanden te ondersteunen in het geval van betalingsbalansproblemen, biedt het IMF vanuit het *Poverty Reduction and Growth Trust (PRGT)* concessionele financiering aan. De leningen vanuit de PRGT worden verstrekt met een rentesubsidie, zodat de rentelasten beheersbaar blijven en de schuldhoudbaarheid niet onnodig verslechtert. Momenteel hoeven landen geen rente te betalen over PRGT-leningen. De rentesubsidie die hiervoor nodig is, wordt vooralsnog voor het merendeel gefinancierd door giften van donoren via de zogenaamde PRGT subsidierekening. Om het belang van de PRGT te benadrukken, zal Nederland in 2024 een additionele EUR 15 miljoen bijdragen, bovenop de EUR 28,5 miljoen die Nederland reeds heeft bijgedragen.

Ondanks de internationale bijdragen aan de PRGT-subsidierekening, kampt deze nog steeds met een financieringstekort. In 2024 staat een uitgebreide herziening van de PRGT gepland, waar onder meer de verschillende mogelijkheden voor een duurzaam financieringsmodel van de PRGT zullen worden bekeken. Het Koninkrijk onderschrijft de uitdagende economische situatie en de ernstige financieringsdruk waar lage-inkomenslanden voor staan, mede in een context van moeilijke schuldposities. Het herstellen van het zelfvoorzienende financieringsmodel van de PRGT, inclusief voldoende middelen is daarom een prioriteit van het Koninkrijk gedurende de aanstaande herijking. In de aanstaande herziening van de PRGT moet daarom gekeken worden naar de inzet van donorbijdragen en interne middelen van het IMF, en de aanpassing van leenmodaliteiten van de PRGT.

De komende jaren is er voor veel landen een omvangrijke financieringsopgave om langetermijnuitdagingen aan te pakken, zoals de klimaattransitie, die gedeeltelijk voor rekening zullen komen van overheden. Het is cruciaal dat overheden de druk op begrotingen tijdig beperken door beheersing van tekorten en het herstel van begrotingsbuffers. Tegelijkertijd wegen de kosten van het uitblijven van klimaatbeleid aanzienlijk zwaarder dan de kosten van klimaatbeleid zelf. Het is daarom noodzakelijk dat overheden voldoende prioriteren binnen de begroting, wat vraagt om scherpe politieke keuzes. Zo wijst het IMF bijvoorbeeld op het belang van meer normering en beprijzing als aanvulling op subsidiëring. Dit komt ten gunste van overheidsuitgaven. Klimaatbeleid dat te veel is gericht op hogere overheidsuitgaven vormt volgens het IMF een risico voor de houdbaarheid van de overheidsfinanciën, en daarmee ook voor de mogelijkheid om de klimaattransitie tijdig te maken tegen lagere kosten.¹⁰ Om deze uitdagingen het hoofd te bieden is

⁹ [Public Debt | IMF Annual Report 2023](#)

¹⁰ [IMF \(2023\), Fiscal Monitor: Climate crossroads, fiscal policies in a warming world](#)

het Koninkrijk eind 2023 *The Netherlands for Climate and Debt* (NL4CD) gestart, een programma dat het IMF in staat stelt om meer technische assistentie aan de Global South te leveren op het gebied van schuldbeheer en klimaatbeleid. Voor een eerlijke transitie is het daarbij wel essentieel dat de herverdelingseffecten zoveel mogelijk worden geadresseerd met flankerend beleid.

Naast beleidsadvies en technische assistentie verstrekt het IMF ook leningen om de weerbaarheid tegen de gevolgen van klimaatverandering van kwetsbare landen te vergroten. De in 2022 opgerichte faciliteit, de *Resilience and Sustainability Trust* (RST), ondersteunt kwetsbare landen bovendien bij het implementeren van hervormingen op het gebied van o.a. mitigatie- en adaptatiebeleid, het integreren van klimaatrisico's in begrotingsbeleid en het vergroenen van de financiële sector. Sinds de oprichting van de RST hebben zeventien landen een programma vanuit de RST aangevraagd, waaronder Benin, Kenia, Barbados, Marokko, Costa Rica en Bangladesh. Het Koninkrijk is van mening dat het IMF vanuit de eigen expertise via de RST op een positieve wijze bijdraagt aan de mondiale klimaatopgave. Nederland heeft eerder EUR 1,2 miljard bijgedragen aan deze faciliteit en onderzoekt mogelijkheden om een aanvullende bijdragen te kunnen doen door speciale trekkingsrechten (SDR's) door te lenen aan het IMF.

Het Koninkrijk heeft bijzondere aandacht voor de noden van Small Island Developing States (SIDS). De Verenigde Naties erkennen de status van Aruba, Curaçao en Sint Maarten als SIDS. Binnen het IMF en de Wereldbank worden zij echter vanwege hun status binnen het koninkrijk als ontwikkelde economie geïnclassificeerd, waardoor zij geen aanspraak kunnen maken op concessionele financiering vanuit het IMF of WB. SIDS kampen met specifieke sociaaleconomische uitdagingen. Zo zijn zij bijzonder kwetsbaar voor de gevolgen van klimaatverandering. Om deze uitdagingen het hoofd te bieden is het belangrijk dat SIDS voldoende ruimte hebben voor investeringen, ook in de huidige context van krappe financieringscondities. Het beleidsadvies en de technische advisering vanuit het IMF en de Wereldbank leveren een belangrijke bijdrage aan het versterken van de veerkracht en economische ontwikkeling in deze landen.

3. De Coalitie voor Ministers van Financiën voor Klimaatactie

En marge van de Voorjaarsvergadering zal de 11^e ministeriële bijeenkomst van de Coalition of Finance Ministers for Climate Action (CFMCA) plaatsvinden. Als co-voorzitter van de CFMCA zal Minister van Weyenberg samen met de Indonesische minister van Financiën de bijeenkomst voorzitten. Het centrale thema van deze bijeenkomst is naar verwachting de rol van ministers van Financiën in het formuleren en updaten van de nationale klimaatplannen, de *Nationally Determined Contributions* (NDCs) onder het Akkoord van Parijs. Onder het Akkoord van Parijs is afgesproken dat alle landen hun nieuwe NDC aan het begin van 2025 dienen in te dienen bij het secretariaat van het VN-raamwerkverdrag (UNFCCC). Vanwege de coördinerende rol van ministers van Financiën bij financieel, economisch en fiscaal beleid zouden zij een belangrijke rol moeten spelen in het bevorderen van klimaatactie en het financieren van deze klimaatplannen. Als subthema's zal onder meer worden stilgestaan bij de financiering van NDCs en de rol van prijsprikkels, waaronder fossiele subsidies. Het doel van deze uitwisseling is het stimuleren van een gesprek tussen ministers over de uitdagingen, barrières en kansen die ze ondervinden bij het afbouwen van fossiele subsidies. Dit sluit aan bij één van de prioriteiten van het Nederlandse co-voorzitterschap, namelijk het stimuleren van de afbouw van fossiele subsidies. Verder zal er tijdens de bijeenkomst worden stilgestaan bij het vijfjarig bestaan van de CFMCA, en de impact die de CFMCA tot op heden heeft gehad. Hier valt onder meer het eerste *Climate Action Statement* onder die door de CFMCA tijdens de 10^e ministeriële bijeenkomst op de Jaarvergadering in 2023 is gepresenteerd en dat inzicht geeft in klimaatacties van leden van de CFMCA.¹¹

¹¹ [Climate Action Statement](#)

B) Geannoteerde agenda voor de inzet van het Koninkrijk der Nederlanden tijdens de vergadering van het Development Committee (DC) op 17, 18 en 19 april 2024.

Aanleiding

Van 15 tot 19 april 2024 vindt de Voorjaarsvergadering van de Wereldbankgroep ('de Bank') plaats. De Minister van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (BHOS) vertegenwoordigt het Koninkrijk bij deze vergadering om sturing te geven aan de strategische richting van de Bank. Als plaatsvervangend gouverneur draagt de minister voor BHOS, samen met de minister van Financiën, als gouverneur, de verantwoordelijkheid voor het Nederlandse beleid bij de Bank. Ook de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) zal aanwezig zijn om het belang van de sociale dimensie van duurzame groei uit te dragen.

Na de Tweede Wereldoorlog is de Bank opgericht met als doel om Europese landen te ondersteunen bij de wederopbouw. In de loop der jaren is de Bank uitgebreid met meerdere takken¹² en is haar mandaat verschoven naar de bestrijding van armoede en de bevordering van gedeelde welvaart in lage- en middeninkomenslanden. Sinds vorig jaar kijkt de Bank hierbij nadrukkelijk naar het behoud van een leefbare planeet.

De Wereldbankgroep draagt bij aan een stabiele wereldeconomie, waarvan ook hoge inkomenslanden als Nederland profiteren. In het afgelopen decennium heeft de Bank haar vitale rol voor de wereldeconomie meerdere malen bewezen. Bijvoorbeeld door het snel beschikbaar stellen van financiële steun aan Oekraïne na de Russische inval, de grootschalige financiering van covid-vaccins en door het bieden van werkkapitaal aan bedrijven in opkomende markten.

In lijn met het Rijksbrede beleidskader Mondiaal Multilateralisme¹³ is de Bank een belangrijk instrument om grensoverschrijdende uitdagingen in multilateraal verband aan te pakken. De schaalvoordelen van de Bank maken het voor het Koninkrijk mogelijk om voortgang te boeken op de Nederlandse BHOS-prioriteiten als het aanpakken van de grondoorzaken van armoede, terreur, irreguliere migratie en klimaatverandering. Dit versterkt ook de veiligheid en stabiliteit in Nederland. De specifieke inzet van het Koninkrijk wordt verder versterkt door de financiële hefboomwerking die de Bank biedt: voor iedere euro aan ingelegd kapitaal door aandeelhouders leent de Bank zes euro uit aan klantlanden. De Bank is daarmee één van 's werelds meest effectieve kanalen om maximaal impact uit schaarse ODA-middelen te halen.

Hervormingsagenda van de Wereldbank

De Voorjaarsvergadering, en in het bijzonder het *Development Committee* dat op 19 april plaatsvindt, bouwt voort op eerdere vergaderingen van de Bank die in het teken stonden van de hervormingsagenda van de Bank, het zogenaamde *Evolution Process*. Tijdens de jaarvergadering van oktober hebben de gouverneurs ingestemd met de toevoeging van een 'leefbare planeet' aan het oorspronkelijke mandaat van de Bank. Daarmee heeft de Bank duurzaamheid als kernwaarde in haar bedrijfsvoering verankerd. Na de herziening van de missie staan nu vooral hervormingen aan het bedrijfsmodel en aan de financiële slagkracht van de Bank op de agenda. Dit is nodig om de Bank beter in staat te stellen om uitdagingen van grensoverschrijdende en langdurige aard te adresseren, zoals klimaatverandering, pandemieparaatheid en fragiliteit. Lenende landen worden hierdoor voortaan gestimuleerd om meer rekening te houden met o.a. klimaatverandering bij de ontwikkeling van projecten, waarvan ook andere landen profiteren.

¹² De Wereldbankgroep bestaat uit vijf instellingen: i) *International Bank for Reconstruction and Development (IBRD)*, dat leningen aan midden-inkomenslanden verstrekt; ii) *International Development Association (IDA)*, dat giften en concessionele leningen aan lage-inkomenslanden verstrekt; iii) *International Finance Corporation (IFC)*, die financiering versterkt aan de private sector in ontwikkelingslanden; iv) *Multilateral Investment Guarantee Agency (MIGA)*, die private investeringen in ontwikkelingslanden steunt door verzekering te bieden tegen politieke risico's; v) *International Centre for Settlement of Investment Disputes (ICSID)*, dat juridische geschillen beslecht en bemiddelt tussen internationale investeerders en staten.

¹³ [Beleidskader Mondiaal Multilateralisme](#)

Naast het *Evolution Process* staat de agenda van het *Development Committee* in het teken van de prioriteiten van de in juni 2023 aangetreden President van de Bank, Ajay Banga. De belangrijkste hiervan zijn de middelenaanvulling van IDA21, schuldhoudbaarheid van vooral lage-inkomenslanden, en de inzet van kunstmatige intelligentie om sociale en economische ontwikkeling in klantlanden te versnellen.

Inzet van het Koninkrijk

Het Kabinet zal zich ervoor inzetten dat de nieuwe richting van de Bank zich op een effectieve en gedegen manier vertaalt naar de bedrijfsvoering. Allereerst vereist dit een cultuuromslag binnen de Bank. Management dient te worden beoordeeld op de lange-termijn resultaten die ze behalen voor klantlanden, in plaats van op basis van korte termijn volumedoelstellingen. Door meer te differentiëren naar het risicoprofiel van de financiering kan meer maatwerk geleverd worden en kunnen bepaalde processen binnen de Bank versneld worden. Ook dienen medewerkers gestimuleerd te worden om meer met de private sector, andere ontwikkelingsbanken, en met de VN-instellingen samen te werken wanneer dit in het belang is van klantlanden.

Het Kabinet zet verder in op een gedegen implementatie van de gekozen richting via de voorgestelde *Global Challenge Programs*. Deze programma's moeten voldoende meerwaarde bieden aan klantlanden om investeringen in grensoverschrijdende uitdagingen te stimuleren. Dit zou bijvoorbeeld kunnen door de Bank een grotere rol te geven bij de coördinatie van investeringen in een sector binnen een bepaald land, of door het verbeteren van toegang tot concessioneel en/of privaat kapitaal voor landen die meedoen aan deze programma's.

Verder zet het Kabinet in om ook de financiering van de Bank meer in lijn te brengen met de nieuwe missie. Concreet betekent dit inzetten op nog ambitieuzere doelen voor klimaatfinanciering bij de Bank en op een betere methodologie voor de toerekening van klimaatfinanciering. Tijdens de Jaarvergadering in Marrakesh hebben gouverneurs twee *pilots* goedgekeurd, één voor hybride kapitaal en één voor portfoliogaranties. De Bank denkt voor iedere euro van aandeelhouders die via deze pilots wordt opgehaald, zes euro aan additionele leningen te kunnen verstrekken. Het Kabinet is van mening dat de mogelijkheid om bijdrages aan deze twee instrumenten te oormerken zal leiden tot een meer succesvolle mobilisatie van middelen. Ook ziet het Kabinet graag dat klantlanden deze additionele middelen inzetten voor investeringen die ook een positieve bijdrage leveren aan de rest van de wereld.

Tot slot blijft het Kabinet mogelijkheden tot balansoptimalisatie verkennen conform de aanbevelingen van de *Capital Adequacy Framework (CAF) Review* van de G20. De verwijdering van de *Statutory Lending Limit*¹⁴ uit de statuten van de IBRD¹⁵ en de verlaging van de *equity to loan ratio* hebben al geleid tot ongeveer USD 50 miljard aan additioneel leenvermogen over de komende 10 jaar. Op het moment verduidelijken aandeelhouders de procedures rondom garantiekapitaal ('callable capital'). Dit kan leiden tot een hogere kredietrating tegen dezelfde kapitaalbasis, waardoor het leenvermogen van de Bank verder zal toenemen.

Oekraïne

Inmiddels is het meer dan twee jaar geleden dat Rusland binnen is gevallen in Oekraïne. De Bank heeft in de afgelopen twee jaar meer dan USD 41 miljard aan steun mogelijk gemaakt¹⁶. Het bieden van steun en wederopbouw aan Oekraïne is van belang omdat Oekraïne niet alleen vecht voor de eigen vrijheid en onafhankelijkheid, maar ook de Europese veiligheid en welvaart daarmee verdedigt. De betrokkenheid van de Bank heeft zich vertaald in verschillende initiatieven, onder meer op het gebied van landbouw, gezondheidszorg, en de doorbetaling van salarissen van

¹⁴ Verschillende regionale ontwikkelingsbanken, zoals de Afrikaanse Ontwikkelingsbank (AfDB), Aziatische Ontwikkelingsbank (AsDB) en de Europese Bank voor Wederopbouw en Ontwikkeling (EBRD), overwegen ook dergelijke wijziging aan hun statuten. Deze statutaire wijzigingen zullen worden voorgelegd aan de Kamer nadat stemming hierover heeft plaatsgevonden door de raad van bewindvoerders bij de respectieve banken.

¹⁵ Zie voetnoot 1.

¹⁶ [World Bank Group Financing Support Mobilization to Ukraine](#)

ambtenaren. Met steun van de Bank voor herstel van huisvesting en energie komen Oekraïners de koude winters zo goed mogelijk door.

Nederland draagt via het *Ukraine Relief, Recovery, Reconstruction and Reform Trust Fund* (URTF) van de Wereldbank bij aan de steun voor Oekraïne. De Nederlandse bijdrage is tot dusver EUR 150 miljoen geweest. Hiermee zijn dringende investeringen mogelijk gemaakt in de vernietigde energie-infrastructuur, wegen, bruggen, woningen en scholen. Zo zijn er na aanvallen op energie-infrastructuur in Oekraïne zonnepanelen aangelegd op eerstelijnsgezondheidsvoorzieningen. Het risico dat medische voorzieningen in heel Oekraïne zonder stroom komen te zitten, is op deze manier aanzienlijk verkleind. Ook hebben 36.500 huishoudens – ofwel bijna 100.000 begunstigden – compensatie ontvangen voor het herstel van hun huizen die beschadigd zijn door Russische aanvallen. In 2024 zal dit aantal nog verder worden uitgebreid. Op 16 april komt *en marge* van de Voorjaarsvergadering het *steering committee* van de URTF bijeen. Als één van de partners van de URTF neemt Nederland deel aan deze bijeenkomst om de blijvende noodzaak van de werkzaamheden van het fonds te onderstrepen.

Ook heeft Nederland aangekondigd EUR 62 miljoen bij te dragen aan het *Special Program for Ukraine and Moldova Recovery* (SPUR), dat onderdeel is van de *International Development Association* (IDA) van de Wereldbank.¹⁷ Met deze middelen kan o.a. kritieke infrastructuur hersteld worden en kunnen hervormingen worden doorgevoerd. Door het hefboomeffect van IDA leidt elke binnen dit programma ingelegde euro tot drie euro aan financiering voor Oekraïne.

Uit de in februari dit jaar gepubliceerde en geüpdatete *Needs Assessments* van de Wereldbank, de Europese Commissie, de Verenigde Naties en Oekraïne blijkt dat de totale wederopbouwkosten voor de komende tien jaar geschat worden op USD 486 miljard, bijna 20% hoger dan een jaar geleden en bijna driemaal de omvang van het Oekraïense BBP¹⁸. Voor de meest kritieke hersteloperaties in 2024 is USD 15 miljard nodig, met name op het gebied van huisvesting, sociale infrastructuur, transport en energie, waarbij sterk zal worden ingezet op het mobiliseren van de private sector. Het Kabinet zal conform staand beleid ernaar streven dat Nederland zijn *fair share* steun aan Oekraïne bijdraagt. Het Kabinet zal nader moeten bepalen welk deel hiervan via de Wereldbank geleid zal worden.

Het Koninkrijk blijft aandacht vragen voor de coördinatie van steun aan Oekraïne tussen internationale donoren, financiële instellingen onderling, en met andere partners zoals de EU. Daarnaast steunt Nederland de inzet van de eigen balans van de Bank om financiering te verschaffen aan Oekraïne. Tot slot blijft de inzet van het Kabinet om de capaciteit van nationale en lokale (overheids-)instellingen die betrokken zijn bij de herstel en de wederopbouwactiviteiten te versterken, met name op het gebied van het financieel-economisch beleid en de inrichting van anti-corruptiemaatregelen.

Gaza

Zodra omstandigheden het toelaten, zal de Bank trachten om samen met de Verenigde Naties en de Europese Commissie de schade in Gaza vast te stellen, en om vertrekpunten te identificeren voor herstel en wederopbouw. Deze *Rapid Damage and Needs Assessment* (RDNA), dat voorzichtig is gestart maar niet voltooid kan worden onder de actuele omstandigheden, zal de Bank ondersteunen bij het opstellen van een reconstructieprogramma op o.a. het gebied van huisvesting en infrastructuur. De *Strategy for Fragility, Conflict and Violence* (2020 – 2025) bepaalt de uitgangspunten van de betrokkenheid van de Bank in fragiele gebieden, zoals Gaza.

Inzet van het Koninkrijk

Het Kabinet zal bij de Bank erop aandringen dat deze alle voorbereidingen treft om, zodra de omstandigheden dit toelaten, een *Rapid Damage and Needs Assessment* uit te voeren. Hoewel de

¹⁷ [De Kamer is op 15 december 2023 hierover geïnformeerd middels een Kamerbrief eerste steunpakket Oekraïne 2024](#)

¹⁸ [Updated Ukraine Recovery and Reconstruction Needs Assessment Released \(worldbank.org\)](#)

modaliteiten voor de wederopbouw van Gaza nog niet bekend zijn, wil het Kabinet graag verkennen wat de Bank verder kan doen voor Gaza binnen haar mandaat en middelen.

IDA21

In 2024 vinden de onderhandelingen plaats over IDA21, de eenentwintigste middelenaanvulling van de International Development Association (IDA). Jaarlijks verstrekt IDA meer dan USD 30 miljard aan concessionele leningen en giften aan de 75 minst ontwikkelde landen. Daarmee is het de grootste alleenstaande bron van concessionele ontwikkelingsfinanciering voor lage-inkomenslanden. Door haar kredietwaardigheid weet IDA voor iedere door donoren ingelegde euro vier euro aan financieringscapaciteit te creëren. IDA is hierdoor een buitengewoon effectief instrument voor de bevordering van economische en sociale ontwikkeling in landen met beperkte mogelijkheden. In 2023 werd bijvoorbeeld de digitale verbondenheid van 66 miljoen mensen verbeterd, ontvingen 56 landen steun voor klimaatmitigatie- en adaptatie, en kregen bijna 12 miljoen mensen begeleiding bij het vinden van passend werk.

Inzet van het Koninkrijk

Een middelenaanvulling van IDA, dat gericht is op armoedebestrijding in de armste landen, gaat gepaard met een herziening van het beleidsraamwerk. De Nederlandse inzet tijdens de onderhandelingen is erop gericht om IDA zoveel mogelijk te laten aansluiten op de BHOS-prioriteiten. Dat betekent o.a. dat IDA een bijdrage blijft leveren aan de aanpak van klimaatverandering, bevordering van voedselzekerheid, toegang tot schoon water en bestrijding van fragiliteit. Speciale aandacht voor de kansen voor jongeren op de arbeidsmarkt, en met name meisjes, in klantlanden blijft hierbij een prioriteit.

Naast deze thematische focus, blijft het Kabinet bijzondere aandacht geven aan het financiële model van IDA. Hierbij wordt ook gekeken naar de mogelijkheden voor verdere balansoptimalisatie zodat donormiddelen een maximaal ontwikkelingsimpact hebben.

Het Kabinet is verder van mening dat IDA een nog grotere rol kan spelen bij het versterken van de overheidsfinanciën van klantlanden. Ter illustratie, het IMF heeft becijferd dat belastinginkomsten van lage-inkomenslanden gemiddeld slechts 13,8% van hun BBP beslaan, waar bij geavanceerde economieën dit percentage op 32,5% ligt¹⁹. Ook is het Kabinet van mening dat IDA kan helpen het beheer van de overheidsuitgaven en publieke schulden te verbeteren. Naast beleidsadvies kan de goedkope IDA-financiering een belangrijke prikkel geven om (politiek) ingewikkelde hervormingen door te voeren. Dit zou resulteren in een grotere impact van ontwikkelingssteun en in een grotere zeggenschap van klantlanden over hun economische toekomst. Het Kabinet zet erop in dat Nederland de Bank op de bovengenoemde deelgebieden richting geeft.

¹⁹ IMF (2023a), SDN 2023/006: Building Tax Capacity in Developing Countries ([link](#))